

ילדים

גן אלף

לכל גננת ומורה, כמו גם לכל אדם, יש מלאי של „מעשים שהיו“, מאורעות וחוויות בהם לקחה חלק יחד עם ילדיה. מעשים אלה, בחלקם, נעשים נכס ברפרטואר של גן הילדים או של המשפחה, ולא שיחה נעימה אחת מתחילה במלים: „אתם זוכרים, ילדים, מה קרה בטיוול שלנו אל הגבעה ז...“

בעוד שיש, ללא ספק, „חומר“ לכתיבת סיפורים בכל „מעשה שהיה“ מסוג זה, הרי למרבה המזל לא כל אדם ולא כל גננת מגלה שאפרת להעלותם על הכתב ולכנסם בספר. המעטות שגילו שאפה כזאת ואף הוציאה אל הפועל (כמו ימימה שטרנובוץ, למשל), העניקו לילדים סיפורים ושירים שעמדו במבחן השנים והטעם והיו לנכס של קבע בחדר-הילדים.

ככל שספר רגיל כך גם הסופרת-הגננת בונה את סיפוריה על יסוד של מטען עובדתי וחוויתי. ה„חומר“ עובר את תהליכי היצירה ומגיע אל הקורא כחטיבה ספרותית אחידה בעלת חוקיות משלה ואמת משלה, שבה אין עוד כל חשיבות לאמת העובדתית ולפרטים מהם שאב המספר את ה„חומר“. דומה כי מעט דמיון, המעטה או הגומה, הדגשת פרטים או העלמתם, הם „חטא“ הכרחי למספר הסיפורים (אם בספר ואם ליד האח או המדורה), כי בלי אלה מהו מותר הסיפור מן הפרטיכל?

נעמי זורע, בספרה „מסיפורי גן אלף“, מסרטת את החטא לאמת. את גישתה זו היא מברר ססת (בהקדמה לספרה) על העובדה ששני הסופרים הגדולים והנפלאים המביאים אותה לידי התפעלות — שלום עליכם ול טול-סטוי — כתבו סיפורי-אמת, אמת לאמיתה! וכיון שגילתה את סוד גדולתם, החליטה היא

עצמה לכתוב כמה סיפורי-אמת משלה („ומי שלא מאמין, יבואנא אלינו... וידע כי כל הכתוב בספרי היה ונברא“).

סיפוריה של נעמי זורע הם ודאי נכס יקר עד מאד לקיבוץ מעגן-מיכאל. ילדים והורים והורי-הורים ואף כמה כלבים וחמורים (אם לא מתו עדיין) ימצאו שם את עצמם, על שמותיהם הפרטיים וייחוסם המשפחתי, וכל עלילותיהם כתובות על ספר ומעוטרת ציורי רים (לבנו למקופחים שלא נזכרו, משום מה). השאלה היא רק אם ילדים והורים במקומות אחרים ישפילו להתפעל מהסיפורים בעלי האופי והערך הסנטימנטלי-המקומי, לאחר שישתחררו מעומס של פרטים מיותרים ויצליחו לזכור בדיוק מי אח של מי ומי אבא של מי.

בכל הפרטים המשפחתיים והמקומיים האלה יש אמנם משום עומס מיותר, אך אין הם מוזיקים מבחינה רגשית או חינוכית כמו תופעה תמוהה אחרת המדקרת ברוב הסיפורים: נושא „המוות“ והטיפול בו. להוציא סיפור אחד — הרי בכל האחרים יש איזה מת, או לפחות חולה אנוש. אמת היא שהמוות הוא בן-לוויה בלתי-נמנע לחיים, וילדים החיים בקיבוץ עדים לו תכופות, בעיקר בין בעלי-החיים שבהם הם מטפלים. אך משום-מה נראה כאילו המספרת להוטה במיוחד אחר נושא זה. בסיפור „בית הקברות“, שבו היא מעלה את בעיית המוות של הזקנים, אפשר למצוא בדוחק כוונה חינוכית, מן הסוג של „איך אסביר לילד את תופעת המוות“, ומשום כך הוא מתאים, אולי, לחוברת-הדרכה לגנות. אך בסיפורים האחרים, בהם מתפגרים ומתייסרים במחלות בני-אדם ובעל-חיים מכל הסוגים והגילים, היא מוצאת לנכון לדון, לפי כל כללי היריאליזם, בכל מיני פרטים („בעיקר ידעו אבישג וברק להכין קברים נהדרים“) ולהנציח הערות-אכזריות של ילדים, בלי להשמיט דבר, שמא תחטא לאמת.

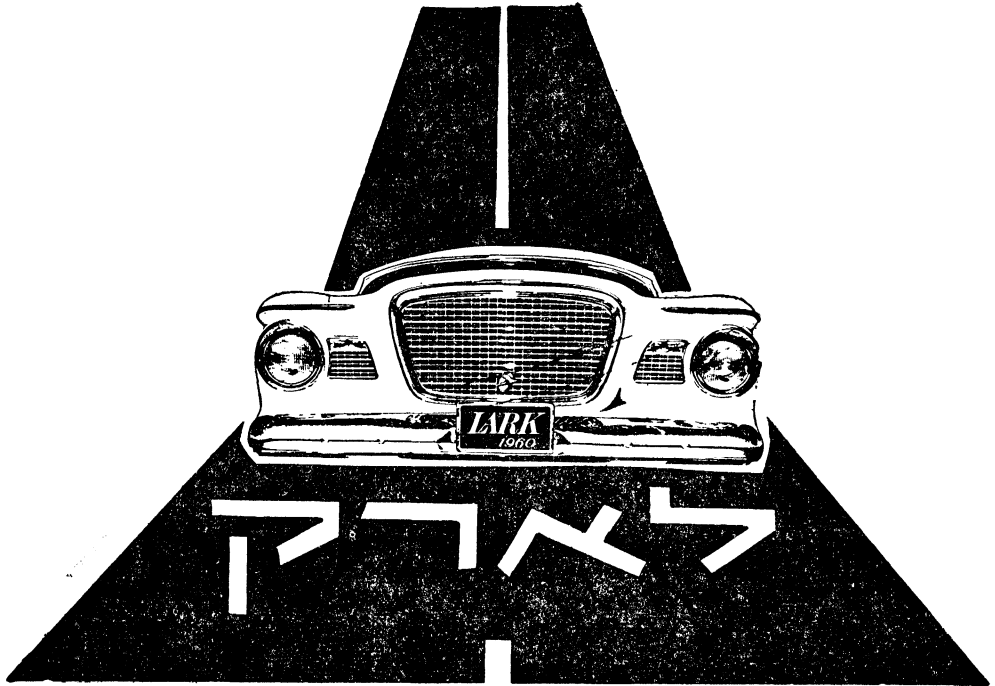
רק בסיפור „אלברט“ יש קצת יחס של יראת-כבוד אל המוות, כמו אל הדמות של אלברט עצמו. אולי משום שאלברט זה הוא

* נעמי זורע: מסיפורי גן אלף; הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1960; 93 עמ.

פר בדרכו שלו; היא פשוט מודיעה לו מתי עליו להתעצב ומתי לשמוח, בהגישה לו מזון לעוס ומעופל למחצה. הצלחתה של המספרת בספר זה אינה מוטלת בספק. היא הצליחה לספר את האמת, ואפילו את כל האמת, אך — למרבה הצער — רק את האמת.

ד. ל.

זר בקיבוץ ודמותו אינה „מובנת מאליה“ ככל האזרות. ה„דיסטנץ“ של המספרת אליה, וכן גם סוף המעשה, המתרחש בסקוטלנד הרחוקה — מאצילים משהו טראגי על הדרך מות והסיפור ומשרים הלך־רוח דומה על הקורא. בשאר הסיפורים אין המספרת משאירה לקורא שהות ומקום להתרשם ולהגיב על המסור

מכונית ה"קומפאקט" המעולה של "סטודינקר-פאקארד"
10.900 ל"י בלבד

קניזר-אילין תעשיות בע"מ

ירושלים, רחוב שלומציון המלכה 18

חיפה, רחוב צור 3

תל-אביב, "בית הדר"